

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Furilden SE0340073

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0340073 Furilden

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 62,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privata ägarförhållanden

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1220 - Sten- och grusvallar

1630 - Strandängar vid Östersjön

6410 - Fuktängar

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Prioriterade bevarandevärden i Furilden är platsens välhävade kustnära betesmarker och den biologiska mångfald som hävdpräglingen gett upphov till. Prioriterade naturtyper i området och vars bevarande är del av syftet med att skydda platsen är; fuktäng (6410), strandäng vid Östersjön (1630) och sten- och grusvallar (1210). Inom området finns även bestånd av äldre trädklädd betesmark (9070) där en del tall- och granindivider uppnått en ålder på 120år. Dessa skogar har också naturvärden kopplade till betespåverkan och betas ännu. I Furildens varierande beteslandskap finner även häckande och flyttande fåglar tillflykt, bland dessa flertalet rödlistade arter som tex roskarl och gulsparv. Landskapets långa, gröna vyer, fågelliv och närhet till havet

inbjuder också till rekreation och Furilden är ett omtyckt och uppskattat besöksmål för allmänheten.

Motivering:

Strandnära betesmarker med en lång historia av hävd och bete är landskapselement som är och har varit på stark tillbakagång i Sverige, och även på europeisk skala, och de är i stort behov av skydd. De erbjuder livsmiljö för många olika arter under olika årstider och är ofta en sista tillflykt för många organismer kopplade till det traditionella jordbrukslandskapet. Det är även Furildens öppna, strandnära och våtmarksrika landskap som givit den kontinuitet som fågelrastlokal och som sådan har den högt bevarandevärde.

Prioriterade åtgärder:

Prioriterade åtgärder i Furilden är betets kontinuitet och fortgång. Vissa röjningar kan också komma att bli aktuella för att hålla de stora gräsområdena fria från igenväxningsvegetation och vedartade växter och för att se till att stränderna inte förlorar sin landnära vattenspegel.

Beskrivning av området

Furilden är ett kustområde på norra delen av ön Furilden som är belägen på nordöstra Gotland ungefär en mil söder om Fårösund. Området utgörs dels av en helt öppen strandmark med välutvecklad strandängsvegetation och dels av en lång remsa trädklädd betesmark. Marken i Furilden täcks av tunna lager moränmargel och på några håll går kalkhällen i dagen. Strandängarna täcks av en del mindre moränblock och i den sydöstra delen av området finns vackert svallade klapperstensvallar.

Ön Furilden är tillgänglig från Gotland via en smal vägbank och bro söder om Lergrav. Namnet Furilden sägs komma från en stor brand som eldhärjade öns skogar på medeltiden. Ön var stängd för allmänheten till i slutet av 1990-talet pga av militärt verksamhet och stenindustri, men har sedan dess blivit en välbesökt plats. Furildens Natura 2000-område ingår i ett större naturreservat som instiftades år 2009 och vars hela yta betas av nötkreatur. Promenadvägen som löper från områdets sydligaste del norrut längs kusten har anpassats för rullstol och barnvagn och utmed denna vita kalkväg trängs sprakande blåeld på försommaren.

Vegetationen längs områdets kust är lågvuxen och mycket välhävdad och här märks bland annat salttåg, rödsvingel, krypven, saltgräs, strandmalört, strandkrypa, gulkämpar, havssälting, rödtoppa, groblad, trampört, saltört, gåsört, knutnarv och kustarun. På torra krön finns grusiga strandvallar med perenn vegetation såsom fårsvingel, gulmåra, backtimjan, gråfibbla, solvända, liten blåklocka, axveronika, jordtistel och flentimotej. På de stora mängder stånds som finns på strandvallarna kan karminspinnare i stort antal ses. En karaktärsväxt för de torra hedarna är nicktistel som på många håll är mycket riklig. I en del våtar finns låga starrväxter som hirsstarr, ärtstarr och slankstarr.

Strandängen omgärdas av ett skogsbete med ett bryn av gamla åldriga strandtallar, en del uppåt 120 år gamla. Här finns även inslag av gammal senvuxen gran. I buskskiktet märks gammal en, nypon, hagtorn samt en del rönn. Skogen har en kärlväxtflora som är örtrik med inslag av bland annat älväxing, backtimjan, brudbröd, liten blåklocka, jordtistel och brunört.

I sundet mellan Skenholmen och Furilden rastar stora mängder änder och gäss. Till områdets rika häckfågelfauna hör grågås, gravand, skedand, strandskata, tofsvipa, enkelbeckasin, storspov, rödbena, fiskmås, silvertärna och småtärna. Inåt den betespräglade tallskogen häckar lärkfalk och spillkråka. Strandängarna är Fågelskyddsområde och där råder beträdelseförbud mellan 15e mars och 15e juli, men den promenadväg som går på gott avstånd från kustlinjen, med start vid parkeringsplatsen i södra delen av området, leder till ett fågeltorn där allmänheten på behörigt avstånd ändå kan beskåda fågellivet.

Vad kan påverka negativt

Oreglerad eller utebliven skötsel

Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk mm) är negativt för området. Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Furildens fågelfauna, speciellt vadarna, påverkas negativt av igenväxning i fuktängar och på strandängar, då tätande markvegetation underlättar för rovdjur och botjuvar. Vissa av fågelarterna kan helt försvinna om de öppna strand- och fuktängarna övergår till att bära träd och buskar. Även ett alltför tidigt påsläpp av betesdjur kan påverka fågellivet negativt, eftersom vissa fåglar igångsätter sin häckning relativt sent och skulle kunna riskera att få sina bon söndertrampade. Användning av avmaskningsmedel för boskap som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och om den skulle användas, ett hot mot områdets biologiska mångfald.

Störning

Ökad båttrafik, fiske och expanderande friluftsliv kan skapa stora störningar under häckningssäsongen för många av områdets fågelarter, men detta är ett hot som är avvärjt så länge beträdelseförbudet inom Fågelskyddsområdet upphålls.

Övriga hot är etablering av vindkraftverk nära fågelkolonierna samt förekomst av amerikansk mink. Minkangrepp kan leda till att hela fågelkolonier försvinner, inte bara pga av förlust av bon utan även för att fåglarna störs så pass mycket att de skyr platsen och avbryter häckningen.

Förändrad hydrologi

Dikning, damning och dränering som förändrar hydrologin och tex torkar ut området är ett hot då flera av Furildens arter och naturtyper är starkt präglade av god tillgång till naturlig väta, god vattenkvalité och återkommande översvämningar. Även markavvattning och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan.

Miljögifter

Ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet för många av Furildens fågelarter, särskilt småtärnan är känslig för miljögifter då den är relativt långlivad. Ett annat hot är olje-, bensin- och kemikalieutsläpp, då dessa förändrar strukturen i områdets naturtyper och försämrar vattenkvalitén.

Exploatering

Stora ingrepp i struktur och funktion hos Furildens naturtyper utgör ett hot. Fragmentering och stora habitatförändringar i områdets öppna landskapselement är negativt för områdets känsliga häckfåglar och karaktäristiska arter, som kan missgynnas bla genom att konnektiviteten mellan utbredningsområden försvåras. Sandtäkt och kalkbrytning är alla ingrepp som kan skada Furildens naturtyper och arter om de bedrivs såväl inom som i anslutning till området.

Klimatförändringen

Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa arter gynnas på bekostnad av andra, kan komma att påverka många naturtyper negativt. Milda vintrar kan även förändra fenologin, dvs tiden för blomning och tillväxt, och en tidigareläggning utav våren kan medföra förlust av biologisk mångfald då vårblomande arter kan behöva konkurrera med senare arter.

Klimatförändringen förväntas resultera i mildare och fuktigare klimatförhållanden i norra Europa, vilket på Gotland kan leda till att frostperioden kortas samtidigt som sommaren kan

bli torrare och varmare. Dessa processer kan redan ha inletts och förutspås ha stor inverkan på växt- och djurliv bla genom att tillväxtsäsongen blir längre. Skogstillväxten och tillväxten av gräsarter som fårsvingel och krypven kan öka när klimatet blir mildare och frostfriare, med resultatet att igenväxningen kan gå snabbare, i synnerhet i hävdkrävande marker där betetrycket uteblir eller är lågt.

Gödsling och övergödning

Många av de arter som finns i betesmarker som de i Furilden är starkt beroende av att markens kvävestatus inte förhöjs. Genom betet sker ett ständigt uttag av näring från marken. Det finns således ett näringsunderskott i marken och en lång rad arter är beroende av att detta förhållande fortgår. Gödsling har därför en negativ inverkan på områdets biologiska värden.

Tillskottsutfodring av betesdjur ger också en gödningseffekt då man på detta sätt tillför området växtnäringsämnen.

Även övergödning pga utsläpp eller läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) i havet kan påverka artsammansättningen i området då de kan resulterar i ökad pålagring av ruttnande alger och tång. Och det är mycket troligt att ökade mängder utav kväve, orsakad utav atmosfärisk deposition och klimatförändringen, har stor negativ inverkan på naturtypen fuktängar.

Bevarandeåtgärder

--- Gällande regler ---

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).

--- Skydd---

Två stråk av Furildens tallskogsbetesmarker är designerade Nyckelbiotoper och områdets kustlinje omfattas av strandskyddet. Furildens östra kustnära ängar är Fågelskyddsområde och under perioden 15e mars till 15e juli är delar av området belagt med beträdelseförbud. Furilden är även klassats om av Riksintresse För Naturvård och ingår i ett större naturreservat som instiftades 2009 och som bär samma namn.

--- Skötsel ---

Nedan följer råd om de skötsel- och bevarandeåtgärder som krävs för att upprätthålla och/ eller åstadkomma gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inom Natura 2000-området Furilden. Under varje åtgärd beskrivs närmre vilka arter/ naturtyper som berörs och gynnas av åtgärden.

Minskad störning

Strand- och kustfåglarnas häckning får inte bli störd av friluftsliv, badgäster, båttrafik eller fiskeriverksamhet. På Furildens strandängar häckar fågelarter som småtärna och silvertärna, arter som är mycket störningskänsliga. Det aktuella beträdelseförbud som skyddar strand- och fuktängarna under perioden 15e mars till 15e juli bör således fortsättningsvis råda.

Inventeringar

För att säkerställa god kännedom om strand- och kustfåglarnas lokala förutsättningar på Gotland krävs riktade inventeringar (häckfågeltaxeringar) och sådana inventeringar bör utföras regelbundet och minst vart 6e-12e år.

Hävd och röjning

Gynnsam bevarandestatus för Furildens hävdpräglade naturtyper förutsätter bete (alternativt slåtter och höbärgning) och röjning av igenväxningsvegetation. Särskilt strandängen bör hållas fri från buskar och träd, men röjningar bör ske innan häckningsperioden för fåglarna börjat. Vid röjningar ska man beakta att en variation i markvegetationens höjd över tid och mellan olika delar av objektet skapar god livsmiljödyamik och goda förutsättning för många av områdets arter. Vid röjningsarbeten skall alltid äldre, döende eller döda träd lämnas. Röjningsrester tas däremot bort om detta kan ske utan att skapa körskador, alternativt kan de eldas upp på lämplig plats där det inte skadar grässvålen, stenmurar eller hållmarker.

Betespåsläpp på strandängarna bör ske först efter det att de flesta strandängsfåglarna kläckt sina ungar, dvs i början av juni och betesperioden på hösten bör förlängas då detta gynnar naturtypen. Om betet från gäss blir betydande och är så intensivt att det håller vegetationen öppen, bör detta tas i beaktning vid reglering av hävden. Bete är oftast den absolut bästa hävdregimen då den avlägsnar vegetation i en långsam takt och betest tramp tillför gynnsam nötning på marken, krossar grövre gräs och blandar jordlagren. Bete medför även en kontinuerlig rotation av näringsämnen samt spridning av pollen, sporer och småkryp över större distanser. På fuktängar nära stränder och på strandängar är nötkreatur att föredra som betesdjur, men en kombination av nöt, får och häst är också bra.

Furildens trädklädda betesmark kräver också fortsatt bete och här kan med fördel torrare delar även betas av får. De delar av tallskogen som gränsar mot den öppna strandängen bör även återkommande röjas på enbuskar om behövt, för att säkerställa en öppen karaktär. Röjning kan däremot vara mer restriktiv i resterande skogspartier, särskilt de som har kontinuitet av slutenhet.

Bränning av gräsmarker i syfte att vitalisera betet och avlägsna högvuxen markvegetation har varit en skötselmetod som använts under mycket lång tid i gotländska betesmarker och som kan användas på Furilden om önskvärt. Bruket att bränna mark har dock visat sig ha negativ inverkan på fågellivet på strandängar och ska därför ske restriktivt, får ej ske oftare än vart sjunde år och får under ett och samma år omfatta högst 50 hektar mark. Bränning får heller inte ske under perioden 1 mars – 31 oktober, vilket är en känslig period för häckande fågel. När bränning utförs ska marken vara så blöt att endast fjolårsgräset brinner av, grässvålen ska ej fatta eld.

Bortförsel av tång

Bortförsel av tång och alger kan i vissa fall vara nödvändigt på strandängarna för att undvika att vegetationen kvävs och att marken göds alltför mycket.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**1220-Sten- och grusvallar**

Areal : 0,76 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal och kontinental biogeografisk region. Den inkluderar även fossilavallar, och återfinns alltid i direkt anslutning till ett strandparti.

Sten- och grusvallar utvecklas när en sekvens av strandremsan avsätter småsten vid kanten av högvattenståndet. Mer permanenta vallar formas när stormvågor kastar upp småsten högre upp på stranden dit spolvågor vanligtvis inte når. Med tiden kan flera strandvallar staplas mot varandra och skapa vidsträcka strukturer.

Närheten till kusten har stark prägel på naturtypen och vegetationens utformning är beroende av hur exponerad stranden är för vind, vågor och saltvattenstänk. De ekologiska förhållandena beror även på stabilitet, mängden finfördelat material som ackumulerats mellan småstenarna, klimatförhållandena, bredden på strandremsan mellan vallen och havet och hur lokalen tidigare har utnyttjats. Naturtypen uppvisar ofta många olika successionsstadier och i de äldre delarna kan antingen gräs-, ljung- och risvegetation eller en vegetation dominerad av mossor och lavar utvecklas. Floran närmast stranden är anpassad till saltstress, vind och stark sol. Frekvensen mellan vallarna och de lägre partier mellan dem påverkar också vegetationssammansättningen och resulterar i karaktäristiska zoner av bevuxna och bara gruspartier. Vanligtvis är strand- och grusvallar ohävdade.

Karaktäristisk vegetation på strandvallarna på Gotland inkluderar strandvial, tulkört, en, strandkål, saltarv, strandråg, gulmåra och tall.

Bevarandemål

I området Furilden skall arealen sten- och grusvallar vara minst 0,76 ha.

Grus- och stenvallar med gynnsam bevarandestatus skall ha god vattenkvalité, en tydlig zonering av olika vegetationstyper och en naturlig artsammansättning. Vallformationemaskall bestå och där skall finnas förutsättningar för naturlig och fortsatt avsättning av nytt vallmaterial.

Bevarandetillstånd

Stabil

1630-Strandängar vid Östersjön

Areal: 6,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I området Furilden finns flera betade stråk av strandängar, vilka löper längs hela kusten av området. Inåt land gränsar de antingen mot Fituddens stora fuktäng eller mot trädklädd betesmark. På Fitudden, som också är Fågelskyddsområde, är strandängarna i bäst kondition och fria från träd, medan kustremorna i öst och nordväst är smala och beströdda med tall. Nedan följer en allmän beskrivning av naturtypen strandäng.

Naturtypen har mestadels lågvuxen vegetation och karaktäriseras av sin närhet till strandlinjen. Även om där fläckvis kan finnas partier med högre salthalt, sk saltbrännor, så är saliniteten oftast låg och mestadels influerad av bräckvatten. Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Flora och faunavariationer beroende på bla underlag och hävdhistorik, och är oftast präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd och arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma. I södra Östersjön är strandkämpar en viktig indikatorart på en välhävdad miljö. Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som till exempel landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre tydligt zonerad.

De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare och agerar även ofta tillflyktsort för flyttfåglar. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Bevarandemål

I området Furilden skall arealen strandäng vara minst 6,7 hektar.

Bevarandemålet för en strandäng är en markvegetation som är tydligt hävdpräglad eller naturligt störningspräglad på annat sätt, och som har en naturlig artsammansättning. Där ska finnas saltpåverkan genom mer eller mindre regelbundna översvämningar av havsvatten. En strandäng skall vara fri från träd och buskar, men lokala förhållanden där särskilda naturvärden är knutna till vedartad växtlighet kan utgöra undantag. Det är viktigt med naturlig hydrologi och naturlig näringsstatus i naturtypen strandäng, och gödningspåverkan får endast komma från betesdjurens spillning. Betydelsen av olika strukturer och funktioner kan variera mellan olika objekt och vid bevarandearbetet måste det enskilda objektets förutsättningar beaktas. Det kan även finnas ytterligare strukturer och funktioner förutom de ovan nämnda som har betydelse i enskilda fall. I vissa områden kan till exempel tuvor vara viktiga för fågellivet och för en del kärlväxter.

Bevarandetillstånd

Nationellt har naturtypen minskat och fragmenterats under 1900-talet och utbredningsområdet skulle behöva utökas för att kunna bedömas som gynnsamt. På lokal nivå i Furilden är läget stabilt så länge betet fortgår och vedartade växter hålls borta.

6410 - Fuktängar

Areal : 16,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fuktängarna på Furilden är flera, men den största arealen återfinns på Fitudden i områdets nordligaste del, där den utgör hela udden fram till strandkanten där strandäng tar vid. De mindre fuktängsytorna är alla omgivna av trädklädd betesmark och hyser en större del buskar och träd. Nedan följer en generell beskrivning av naturtypen.

Naturtypen utgörs av våta gräsmarker på jordar med stort inslag av kalk, lera eller torv. I typen ingår både ohävdade och hävdade marker nedanför trädgränsen. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bland annat "kalkfuktängen". b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet. För upprätthållande av gynnsam bevarandestatus bör objektets hävdhistoria vara vägledande för den fortsatta skötseln. Fuktängar med lång hävdkontinuitet och hävdgynnade naturvärden är beroende av fortsatt skötsel i form av slätter eller bete samt röjning av igenväxningsvegetation för att naturtypen skall kunna bibehålla gynnsam bevarandestatus. För vissa varianter av naturtypen krävs återkommande översvämningar. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

Bevarandemål

I området Furilden ska arealen av fuktäng varaminst 16,2 hektar.

En fuktäng i gynnsam bevarandestatus skall ha tillräcklig markfuktighet och en tydligt hävdpräglad markvegetation samt en för naturtypen naturlig artsammansättning. Fuktängen är en öppen miljö och i normalfall skall den inte ha mer än 30 % täckningsgrad av träd och buskar. Fuktängen präglas inte bara av kontinuerligt bete utan av sin goda tillgång på fukt och därför bör naturlig hydrologi råda inom det skyddade området. Detta kan tex innebära återkommande översvämningar.

Näringsstatusen skall vara naturlig i en fuktäng i gynnsam bevarandestatus och betesdjurens spillning bör vara den enda tillförda gödningen, men viss ökad näringstillgång kan också ske i samband med röjningar. Betesdjuren skall hållas fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) eftersom detta ämne är mycket skadligt för den dynglevande insektsfaunan.

Bevarandetillstånd

Stabil

9070 - Trädklädd betesmark

Areal : 36,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den trädklädda betesmarken i Furilden är starkt betespräglad och ingår i flera olika inhägnader och domineras av tall och gran. Tallarna växer glest och många är gamla och grova, spärrgreniga och solbelysta. Även granarna är gamla och i buskskiktet märks en, nypon, hagtorn samt en del trädformig rönn. Skogen har en örtrik kärlväxtflora. Nedan följer en allmän beskrivning av naturtypen trädklädd betesmark.

Naturtypen trädklädd betesmark förekommer på fastmark som är torr till blöt och näringsfattig till näringsrik och inkluderar både hagmarker och skogsbeten. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-75% och utgörs av inhemska trädslag. Det är även andelen krontäckning som särställer naturtypen från annan betesmark. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Utmärkande är en stor variation i åldern på träden och de frekventa gläntorna. Trädklädd betesmark förekommer i alpin, boreal och kontinental biogeografisk region och av den totala andelen inkluderad i Natura 2000 återfinns 70 % i Sverige.

Hagmarkerna respektive skogsbetena kan delvis betraktas som två olika undertyper av trädklädd betesmark, men gränsen mellan dem är ibland otydlig och historiskt har de haft stora likheter. Hagmarkerna är relativt öppna, trädklädda marker som har ett artrikt busk- och trädskikt, och det är inte ovanligt att de delvis har en historik med ängsbruk. Trädskiktet domineras normalt av lövträd. Skogsbetena är skogar som är tydligt påverkade av bete och där en beteskontinuitet finns. Skogsbeten förekommer i större delen av landet, är starkt varierade beroende på den skogstyp som dominerar i området och kan förekomma i både barr- och lövskog. De kan också utgöra dungar av skog i en för övrigt öppen hagmark.

I den betade skogen på Gotland dominerar barrträd, då främst tall. Enbuskar och hassel utgör de mest frekventa arterna i buskskiktet på ön medan fältskiktet till stor del består av arter som är knutna till högre ljus- och värmetillgång än vad som är tillgängligt i tät skog. Trädklädd betesmark är en av de mest artrika naturtyperna inom den boreala biogeografiska regionen, det finns många hotade arter av evertebrater, kärlväxter, lavar och svampar i naturtypen och många är kopplad till gamla träd och död ved.

Bevarandemål

I området Furilden ska arealen av trädklädd betesmark vara minst 36,5 hektar.

Bevarandemålen för trädklädd betesmark inkluderar en tydligt hävdpräglad markvegetation, en för naturtypen naturlig artsammansättning, trädkontinuitet med inslag av gamla träd samt en rådande föryngring av träd- och buskskiktet. Solinsläpp till fältskiktet och till delar av områdets trädstammar är också viktigt och målet är att naturtypen skall ha en mosaik av gläntor. Eftersom epifytiska lavar och svampar, och många insekter är beroende av förekomsten av särskilda substrat som gamla och/eller grova träd, torrträd, hålträd, blommande buskar av tex slån och hagtorn, samt död ved i olika nedbrytningsstadier skall dessa också finnas. Naturtypen ska även ha en naturlig näringsstatus där tillkommen gödsling endast bör ske från betesdjur, dock kan det även i områden där gödsling brukats finnas höga naturvården associerade till gamla träd. Ingen påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna, tex de knutna till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd, ska heller pågå. Specifikt för undertypen skogsbetesmark är att det är viktigt med ett bibehållet krontäcke av minst 30 %. Men även här kan naturvårdsmässiga skäl i ett specifikt område ge förbehåll och ett både högre eller lägre krontäcke kan då vara berättigat.

Bevarandetillstånd

Stabilt

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015. Rödslitan 2015.

ArtDatabanken. 2015. Artfakta, websida: <http://artfakta.artdatabanken.se>

Birdlife International 2016, species fact sheets.

Cederberg, B. & Löfroth, M. (red.) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken.

Ekstam, U. & Forshed, N. 1996. Äldre fodermarker.

Havs- och vattenmyndigheten. 2012. Nationella förvaltningsplanen för gråsäl i Östersjön

Johansson, T., Hedgren, S., Kolehmainen, T. & Tydén, L. Återinventering 2001 av häckande fåglar på gotländska strandängar Rapport nr 1 2002. Länsstyrelsen i Gotlands län.

Jordbruksverket 2002. Metodhandledning Inventering av värdefulla Ängs- och Betesmarker. Version 1.2

Länsstyrelsen i Gotlands län. 1992. Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 5.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Furilden.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2001. Skogsbeten – en metod studie från Gotland. Rapport 2001:5. ISSN 1403-8439

Länsstyrelsen i Gävleborgs län. 2016. Bevarandeplan för Natura 2000-området Lövgrunds rabbar.

Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.

Martinsson, M. 1999. Böisårkar u daldargras. Naturvärden och vård i gotländska odlingslandskap. –Länsstyrelsen i Gotlands län.

Metria Geodata, 2003. Möjligheter att använda IR-flygbilder vid Natura 2000 basinventering och uppföljning.

Naturvårdsverket, 2002. Handbok miljöövervakning. Spillningslevande bladhorningar.

Naturvårdsverket. 2003. Handbok för Natura 2000.

Naturvårdsverket, 2003. Handbok miljöövervakning. Dagaktiva fjärilar

Naturvårdsverket, 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1.

Bilagor

Bilaga 1 Karta

Bilaga 2 Rödlistade arter

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området

Teckenförklaring

1220 - Sten- och grusvallar

1630 - Strandäng

6410 - Fuktäng

9070 - Trädklädd betesmark

9999 - Inte naturtyp

0 125 250 500 Meter

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Grod- och kräldjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Narix narix gotlandica</i>	Gotlandssnok	NT

Fåglar

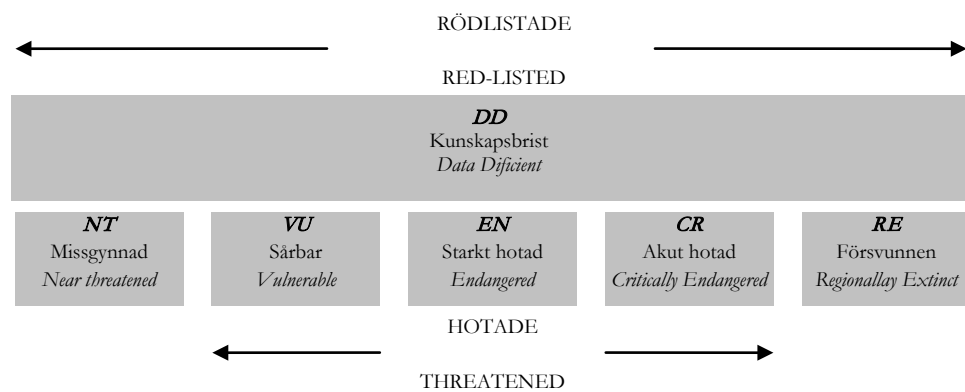
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Emberiza citrinella</i>	Gulspurv	VU
<i>Arenaria interpres</i>	Roskarl	VU
<i>Anas chrypeata</i>	Skedand	NT
<i>Sterna albifrons</i>	Småtärna	VU
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT
<i>Anas acuta</i>	Stjärtand	VU
<i>Numenius arquata</i>	Storspov	NT
<i>Alauda arvensis</i>	Sånglärka	NT

Fjärilar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Pempeliella ornatella</i>	Brokigt timjansmott	NT
<i>Delplanqueia dilutella</i>	Brunt timjansmott	NT
<i>Pontia edusa</i>	Grönfläckig vitfjäril	VU

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimjan	NT
<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Strandnål	NT
<i>Artemisia rupestris</i>	Stenmalört	NT

Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.